

PROJEKT „TYDZIEŃ ZAWODÓW”

na podstawie serii książek **FELUŚ I GUCIO**

Opracowała: Katarzyna Kozłowska

Projekt jest propozycją cyklu działań i zajęć, które towarzyszyć mogą wystawie oraz lekturze książki „Feluś i Gucio poznają zawody”. Kierowany jest do przedszkoli zgodnie z założeniami preorientacji zawodowej, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 325). Zadaniem preorientacji, na etapie edukacji przedszkolnej, jest zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

Projekt zakłada przeprowadzenie w przedszkolu tygodnia tematycznego związanego z poznaniem różnych zawodów. Każdego dnia, w dowolny sposób, można wybrać i zrealizować ten rodzaj aktywności, który najbardziej odpowiada indywidualnym potrzebom grupy, warunkom Państwa pracy, środowisku przedszkolnemu. Każde z działań należy dostosować do wieku dzieci, dobierając odpowiedni stopień trudności. Proponowany projekt jest uzupełnieniem wystawy, którą Wydawnictwo „Nasza Księgarnia” bezpłatnie wypożyczy przedszkolu. Można go również realizować niezależnie od wystawy, poświęcając na to dowolny wymiar czasu.

Celem projektu jest:

- przekazanie informacji dotyczących charakterystyki różnych profesji, poznanie nazw zawodów, różnych środowisk i narzędzi pracy,
- przybliżenie dzieciom informacji na temat tego, czym na co dzień zajmują się ich rodzice i bliscy,
- pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich zawodowych marzeń, wspieranie w wyrażaniu ich, określaniu, kim chciałyby być w przyszłości,
- wspieranie w odkrywaniu przez dzieci swoich predyspozycji i zainteresowań,
- integracja społeczności przedszkolnej.

Cele te realizowane są w czterech obszarach:

- **Poznawanie własnych zasobów** – dziecko określa, co lubi robić i co robi dobrze; opowiada o swoich zainteresowaniach; podejmuje eksperymenty i próby różnych działań; doświadcza nowych aktywności poprzez naśladownictwo; odkrywa swoje zdolności, uzdolnienia i mocne strony, dostrzega swoje słabe strony i ograniczenia.
- **Świat zawodów i rynek pracy** – dziecko odgrywa różne role w zabawie; podaje nazwy zawodów wykonywanych przez najbliższe mu osoby; dostrzega przedstawicieli różnych zawodów w codziennym otoczeniu; opisuje rolę i funkcję pracy w życiu człowieka; rozpoznaje różne miejsca i narzędzia pracy, dokonuje prób posługiwania się niektórymi z nich; określa zawody uczestniczące w procesie powstawania wybranego produktu lub w zdarzeniu życia codziennego (na przykład: jazda autobusem do przedszkola).

- **Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie** – dziecko nazywa czynności i zagadnienia wiedzy, których lubi się uczyć; rozumie potrzebę i etapy edukacji; wie, skąd czerpać informacje o interesujących go zagadnieniach.
- **Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych** – dziecko opowiada, kim chciałoby zostać; samodzielnie planuje działania swoje i grupy podczas zajęć i zabaw; określa kolejność czynności prowadzącą do realizacji zadania; bierze odpowiedzialność za polecone mu zadanie, kończąc je nawet w sytuacji wystąpienia trudności; wyraża swoje pomysły i decyzje.

Treści podstawy programowej realizowane podczas zajęć:

- I.3. Umiejętne wykorzystywanie własnej aktywności ruchowej w różnych sferach działalności człowieka: zdrowotnej, sportowej, rekreacyjnej i artystycznej.
- I.7. Wykonywanie czynności, takich jak: sprzątanie, pakowanie, trzymanie przedmiotów jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych chwytów dłoni.
- III.1. Przejawianie poczucia własnej wartości jako osoby, wyrażanie szacunku wobec innych osób, przestrzegając tych wartości, nawiązywanie relacji rówieśniczych.
- III.5. Ocenianie swoich zachowań w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmowanie, respektowanie i tworzenie zasad zabawy w grupie, współdziałanie z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku.
- III.6. Nazywanie i rozpoznawanie wartości związanych z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi.
- III.8. Obdarzanie uwagą inne dzieci i osoby dorosłe.
- III.9. Komunikowanie się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyrażanie swoich oczekiwań społecznych wobec innego dziecka, grupy.
- IV.1. Wyrażanie swojego rozumienia świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów pozawerbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli, z tworzyw i materiału naturalnego.
- IV.4. Rozpoznawanie liter, którymi dziecko jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć, odczytywanie krótkich wyrazów utworzonych z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczących treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności.
- IV.12. Klasyfikowanie przedmiotów pod względem wielkości, koloru, przeznaczenia.
- IV.19. Podejmowanie samodzielnej aktywności poznawczej.
- IV.20. Wskazywanie zawodów wykonywanych przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnianie, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód.

PRZEBIEG PROJEKTU. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ:

- **Wystawę** warto zaprezentować w holu przedszkola lub innym miejscu dostępnym dla rodziców. Może być realizowana na początku, jako wstęp do projektu, lub pod koniec tygodnia, jako podsumowanie. Warto o wystawie poinformować wcześniej rodziców i zachęcić ich do obejrzenia jej razem z dziećmi podczas ich przyprawiania lub odbierania. Jednym z założeń wystawy jest również uzupełnienie ostatniej z tablic zdjęciami chętnych rodziców z ich miejsc pracy, np. z podpisem: „Tata Antka jest inżynierem”, „Mama Zosi jest dentystką”.
- **Kącik czytelniczy.** Podczas pierwszych zajęć w grupie nauczyciel czyta książkę „Feluś i Gucio poznają zawody”. Wprowadza dzieci w temat tygodnia i przedstawia im plan działań. Zachęca do aktywnego udziału w poszczególnych wydarzeniach. Przygotowuje z dziećmi kącik czytelniczy. Zadaniem dla dzieci jest poszukanie na przedszkolnych półkach innych książek prezentujących różne zawody. Nauczyciel gromadzi je i eksponuje w wybranym, widocznym i łatwo dostępnym dla dzieci miejscu.

Namawiam, by czytanie odbywało się w formie aktywnej, angażującej dzieci. Starsze warto zachęcić do opisanego, co dzieje się na ilustracji, jakie miejsca odwiedza Feluś, co robi, jak naśladuje świat dorosłych i poznany zawód. Młodsze dzieci mogą odpowiadać na pytania skierowane do Gucia umieszczone na każdej stronie. Lektura jest dobrym pretekstem do rozpoczęcia swobodnej rozmowy z dziećmi o tym, kim chciałyby być w przyszłości. Warto przeprowadzić ją raz jeszcze, po kilku dniach, na zakończenie projektu. Będzie to dobra okazja do podsumowania naszych działań. Pomoże nam ocenić, czy dzieci poszerzyły wiedzę o zawodach, zmieniły swoje wcześniejsze wybory, odkryły nowe zainteresowania i możliwości.

- **Prezentacje dzieci:** „Moja mama, mój tata jest...”. Chętne dzieci prezentują reszcie grupy zawód wykonywany przez rodziców. Warto zachęcić dzieci, by przygotowały takie wystąpienie dzień wcześniej w domu, wraz z rodzicami. Mogą przy tym wykorzystać atrybuty danego zawodu, narzędzia lub strój noszony przez rodziców w pracy, zaprezentować nazwę czy logo firmy lub przedmioty, które produkują.

Doświadczenie pokazuje, że w każdej grupie znajdzie się dziecko na tyle nieśmiałe, że nie będzie chciało zaprezentować się na forum grupy, lub takie, które zapomniało o prezentacji czy z innych powodów jej nie przygotowało. Warto je wesprzeć, by nie czuło się pominięte i miało okazję doświadczyć rozmowy o jego bliskich. Zachęcam, by dowiedzieć się, jaki zawód wykonują jego rodzice, i przytoczyć ich przykład podczas tego typu zajęć. Nauczyciel może powiedzieć kilka słów o pracy rodzica: „Z tego, co pamiętam, mama naszej Ani jest... pracuje jako...”. Można także poprosić, by dziecko wskazało na ilustracjach (w książce, na tablicy, wśród innych materiałów pomocniczych) kogoś, kto wykonuje ten sam zawód, co jego rodzic.

- **Spotkanie z gościem** – zaproszenie do przedszkola osoby, która opowie o swojej pracy, prezentując rekwizyty lub narzędzia (rodzica, innego członka rodziny, osoby ze środowiska lokalnego). Nie każdy rodzic będzie miał możliwość odwiedzić przedszkole w godzinach swojej pracy lub przynieść coś interesującego dla dzieci do pokazania. Wtedy może rodzicowi uda się nagrać krótki film z miejsca pracy. Będzie to również atrakcyjna forma umożliwiająca obejrzenie miejsca, do którego na co dzień dzieci nie mają dostępu.

Można skorzystać z oferty edukacyjnej policji, straży miejskiej czy nadleśnictwa. Przedstawiciele tych instytucji zapraszają do swoich placówek w ramach programu profilaktycznego.

- **Wycieczki** do instytucji, placówek, punktów usługowych. Może to być wcześniej zaplanowana wizyta w pobliskiej bibliotece, szkole podstawowej, straży pożarnej, aptece, przychodni czy sklepie nieopodal. W czasie takiego spotkania dzieci mają szansę obserwować pracę w wybranym zawodzie i zrozumieć, na czym ona polega.

Warto przygotować dzieci do takiego spotkania. Starsze mogą przyszykować pytania do przedstawiciela danego zawodu. Można to zrobić w formie wywiadu (przy okazji mówiąc o pracy dziennikarza). Tę część spotkania, w której dzieci zadają pytania, można nagrać, później w przedszkolu spisać i wydrukować wraz ze zdjęciami oraz zaprezentować rodzicom czy innym grupom.

- **Na tropie zawodów** – zabawa terenowa. Spacer po najbliższej okolicy zgodnie z wcześniej przygotowaną przez nauczyciela symboliczną mapą miejsc, które chcemy obejrzeć. W czasie wyprawy zadaniem dzieci jest określić, jakie zawody są wykonywane w danym miejscu (np. przy sklepie – sprzedawca, kasjerka, ochroniarz; przy kwaciarni – kwaciarka, ogrodnik, hodowca kwiatów) w zaobserwowanych sytuacjach (mijający dzieci po drodze autobus – kierowca). Gdy dzieci trafnie rozpoznają i nazwą wybrany zawód, zaznaczają odpowiednie miejsce na mapie, np. za pomocą pieczątki. Dla starszych dzieci można wprowadzić wyższy stopień trudności, rozwijający ich myślenie przyczynowo-skutkowe, i spytać, czyja praca jest potrzebna, aby powstał dany produkt (przed piekarnią, w kontekście produkcji chleba – rolnik, młynarz, piekarz, dostawca, sprzedawca).
- **Kącki tematyczne** do zabaw naśladowczych. Na terenie przedszkola można przygotować miejsce przypominające sklep, aptekę lub kawiarnię z atrapami produktów (kartoniki i opakowania, zabawkowe warzywa i owoce itp.), kasą, koszykami, zabawkowymi pieniędzmi. Może to być również zaimprovizowana kawiarnia, w której dzieci będą przygotowywać i podawać słodczyce z ciastoliny, lub poczta z pieczątkami, drukami do wypełnienia, pocztówkami. Można również zorganizować „przedszkolną przychodnię dla pluszaków”, gdzie dzieci będą mogły wczuć się w rolę lekarzy i pielęgniarek z wykorzystaniem zabawkowych rekwizytów, plastrów i bandaży.
- Zabawy pomagające utrwalić informacje na temat poznanych zawodów.

„Kto to zgubił?” – nauczyciel prezentuje przedmioty wykorzystywane podczas wykonywania różnych zawodów. Zadaniem dzieci jest określenie, co to za przedmiot, komu i do czego służy. Zabawę można urozmaicić rozłożonymi na dywanie ilustracjami przedstawicieli zawodu, przy których dzieci będą umieszczać wybrany przedmiot. Można również zwiększyć stopień trudności, nie pokazując wybranego przedmiotu, tylko dając go dziecku do ręki (schowany w worku lub w specjalnym pudełku z otworami na dłonie), tak aby dziecko, nie patrząc, poznało przedmiot zmysłem dotyku.

„Pokaż, co robi...” – zabawa w kalambury. Dziecko poprzez pantomimę, gesty i dźwiękonaśladownictwo pokazuje reszcie grupy wskazany przez nauczyciela zawód.

„Alfabet zawodów” – zabawa dla starszych dzieci. Na dywanie lub tablicy graficznie przedstawiony jest alfabet. Do każdej z liter po kolei dzieci starają się wymyślić jakiś zawód. Nauczyciel zapisuje go na kartce, którą umieszcza pod daną literą. W drugiej wersji zabawy każde z dzieci losuje ilustrację przedstawiającą jeden zawód. Podaje jego nazwę, którą sylabizuje. Podaje także głoskę, na którą zaczyna się nazwa wylosowanego zawodu, i umieszcza ilustrację pod odpowiednią literą alfabetu.

- **Warsztaty kulinarne** – zajęcia przybliżające pracę kucharza. Można je poprzedzić wizytą w przedszkolnej kuchni (jeśli taka funkcjonuje w placówce) i rozmową z jej pracownikami. Warto przyjrzeć się podczas zajęć w sali różnym przedmiotom, narzędziom i urządzeniom używanym w kuchni, opisać czynności wykonywane przez kucharzy (krojenie, siekanie, mielenie, mieszanie, zagniatanie, gotowanie, pieczenie, smażenie, duszenie itp.). Podczas tych zajęć urozmaiceniem może być wprowadzenie zabawy paluszkowej lub masażyków pleców ilustrujących gestem powyższe czynności. Kolejnym z zadań może być wspólne wykonanie jakiejś potrawy, np. sałatki owocowej. Zadaniem dzieci jest zaplanowanie pracy, nazwanie owoców, umycie i przygotowanie ich, pokrojenie, wymieszanie i podanie (czynności te muszą być dostosowane do wieku i umiejętności dzieci).

Wykonanie sałatki owocowej jest jednym z bezpieczniejszych wyborów z racji licznych alergii i wykluczeń pokarmowych, z jakimi spotykamy się wśród dzieci (dieta bezglutenowa, bezmleczna, wegańska). Należy pamiętać o wcześniejszym ustaleniu, czy wybrane składniki są właściwe dla wszystkich dzieci.

- **Działania twórcze** – zajęcia plastyczne związane z poruszonymi zagadnieniami, rozwijające kreatywność i wyobraźnię dzieci. Temat zadanej pracy może odnosić się do zawodu, o którym była mowa danego dnia, który był prezentowany przez przedszkolnego gościa lub który dzieci miały okazję poznać podczas wycieczki. Dobrze, jeśli podczas tego typu zajęć dzieci będą miały okazję wczuć się w rolę i spróbować swoich sił w zawodzie. Przykładem takiej zabawy plastycznej może być wykonanie makiety miasta (praca architekta, urbanisty, konstruktora). Warto powierzyć to zadanie mniejszym zespołom, w których każde z dzieci wykona swój budynek lub element przyrody i wspólnie zdecydować, jak rozmieścić je na makiecie. Inna zabawa może odnosić się do zawodu fryzjera. Tu zadaniem dzieci będzie zaprojektowanie i wykonanie fryzury z włóczek, wełny czesankowej, skrawków bibuły lub rafii poprzez przyklejenie ich do szablonu głowy przygotowanego na tekturze.

Jeśli mamy czas, możemy poświęcić cały jeden dzień na działania twórcze. Zaproponujmy dzieciom, by tego dnia wcieliły się w rolę artystów. W tym czasie usuńmy z sali zabawki i wyposażymy ją w sztalugi, arkusze szarego papieru, kartki, bristol, papierowe rolki, gazety, pudełka, narzędzia malarskie (pędzle, wałki, kredki, farby, mazaki, nożyczki, taśmy, kleje), masę solną, glinkę szybkoschnącą i wszystko to, co pozwoli dzieciom na kreatywne zabawy. Na koniec dnia warto zgromadzić w jednym miejscu wytwory działalności dzieci. Można je zaprezentować rodzicom lub innym grupom w formie wystawy, tworząc przedszkolną galerię sztuki.

- **Dzień wymarzonego zawodu.** Tego dnia dajemy dzieciom okazję, by wyraziły swoje marzenia i plany na przyszłość. Mogą o tym opowiedzieć lub narysować, jak sobie siebie wyobrażają w przyszłości. Warto też, by tego dnia przyszły do przedszkola w przebraniu lub z atrybutami związanymi z danym zawodem.

Jest to moment, kiedy można uświadomić dzieciom, że dobrze jest, gdy podejmowana praca dotyczy obszarów, które nas interesują, są naszą pasją, wynikają z naszych predyspozycji. Motywujemy dzieci, by opowiedziały, w czym czują się dobrze, co jest ich mocną stroną. Nie jest to łatwe zadanie. Wspierajmy dzieci, np. mówiąc: „Ty, Tomku, tworzysz świetne i skomplikowane budowle z klocków – może w przyszłości zostaniesz architektem?”, „Weronika pięknie maluje, w wolnych chwilach lubi rysować – może kiedyś będziemy oglądać jej obrazy na wystawach, zostanie malarką”.

Podczas kolejnej zabawy zadaniem dzieci będzie określenie swoich mocnych stron i zainteresowań. Siedząc w kręgu, dzieci po kolei, podając sobie przedmiot wskazujący, kto mówi (piłkę, maskotkę, zabawkowy mikrofon), opowiadają o sobie. Może być to dokończenie prostego zdania: „Lubię robić... Interesuję się... Dobrze wychodzi mi...”. Można też urozmaicić tę zabawę o element integrujący grupę i wskazujący na to, jakie rzeczy łączą dzieci, w czym są do siebie podobne mimo innych różnic. W tej wersji nauczyciel mówi: „Niech wstaną osoby, które lubią rysować”, „Niech wstaną osoby, które są dobre w sprzątaniu po sobie zabawek”, „Niech wstaną osoby, które lubią opiekować się zwierzętami” itp.

Inne źródła. Warto w ramach projektu korzystać z różnych narzędzi i form pracy. Każdego dnia można proponować piosenkę lub utwór literacki nawiązujący do tematu, prezentować zdjęcia, fragmenty filmów czy bajek przybliżających wybrany zawód, korzystać z gier planszowych, kart memo, zabawkowych rekwizytów.

Przykładowo:

- Julian Tuwim, „Wszyscy dla wszystkich”,
- Krzysztof Kiełbasiński, „Kim będę? Mój pierwszy alfabet. Kim będę?”,
- Wujek Ogórek, Piosenki Wujka Ogórka „Zawody”, „Piosenki Wujka Ogórka”,
- układanka (<https://www.totschooling.net/2017/02/community-helpers-puzzles.html>),
- bajka „Nie wiem, kim chcę być” (<https://www.youtube.com/watch?v=cngbw9ArmZQ&ab>),
- klamerkowa zabawa matematyczna (<https://simplelivingcreativelearning.com/wp-content/uploads/2020/05/Community-Workers-Clip-Cards-A.pdf>).